

ฉลาดทำ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “สอบถามเกี่ยวกับการพิจารณาจิตครับ”

กราบนมัสการหลวงพ่อกี่เคารพเป็นอย่างสูงครับ เนื่องจากกระผมได้ทดลองบิกรรมพุทโธฯ ได้สักกระยะแล้ว แต่จิตก็ยังไม่สงบ ไม่รวมเป็นสมาธิ และบางครั้งรู้สึกปวดหัวมาก แต่กระผมก็ยังไม่ละความพยายาม

มีอยู่ครั้งหนึ่งในขณะกำลังนั่งสมาธิภาวนา กระผมได้ทดลองกั้นลมหายใจ และนั่นเป็นครั้งแรกที่ทำให้ผมได้ค้นพบสภาวะนั่งรู้ที่อยู่ตรงหน้า มีความรู้สึกเหมือนตัวผมที่แท้จริงหดไปอยู่ตรงจุดนี้ และรู้สึกเหมือนกายนี้เป็นแค่เปลือกนอกที่เหมือนตัวตนของผมหนึ่งและรู้ที่อยู่ภายใน

ลักษณะนั่งรู้นี้เด่นชัดมากบริเวณกลางศีรษะ ซึ่งผมได้ทดลองซ้ำๆ กันหลายวัน และทดลองใช้คำบริกรรมประกอบคือ “พุทโธ-ผู้รู้” ซึ่งขณะนี้ผมไม่ต้องกั้นลมหายใจแล้ว เพียงแต่ตั้งสติก็สามารถกลับมาสู่สภาวะนั่งรู้ (ผู้รู้-พุทโธ) ได้อย่างรวดเร็วทันที

เมื่อผมกลับมาอยู่ตรงจุดนี้ได้สักกระยะ ผมก็ออกพิจารณาอารมณ์ความรู้สึกแยกแยะขั้นที่ผ่านเข้ามา เพื่อไม่ให้หมุ่นเป็นอารมณ์ความรู้สึกได้ ซึ่งบางครั้งก็ปล่อยจนโล่ง ทำให้สภาวะนั่งรู้นี้เด่นชัดมากขึ้นเรื่อยๆ ถึงแม้บางครั้งจะเกิดเป็นอารมณ์ความรู้สึกได้ แต่สภาวะนั่งรู้นี้ก็ยังคงเด่นอยู่ ไม่ได้รวมกับอารมณ์ความรู้สึกนั้น แต่แยกออกเป็นคนละส่วนกัน อารมณ์ก็ส่วนหนึ่ง ตัวผู้รู้อารมณ์ก็ส่วนหนึ่ง

และเมื่อไม่นานมานี้ เพื่อนร่วมงานด่าว่าผมด้วยถ้อยคำหยาบคายอย่างรุนแรง ผมก็ตั้งสติและกลับมาอยู่ที่ตัวนั่งรู้ สิ่งที่เกิดขึ้นคือผมไม่รู้สึกรู้หาหรือโกรธเขาแม้แต่น้อย แต่สภาวะนั่งรู้นี้เด่นชัดขึ้น และเกิดปิติตามมา โดยที่ความนั่งรู้ก็ยังชัดและแยกออกเป็นคนละส่วนกับปิติที่เกิดขึ้น

กระผมมีคำถามอยากกราบเรียนหลวงพ่อดังนี้คือ

๑. สภาวะนึ่งรู้ที่ผมเข้าใจว่าเป็นตัวแท้ของผมคือจิตใช้หรือไม่ครับ

๒. วิธีการปฏิบัติที่ผมใช้ตัวรู้นี้ออกพิจารณาอารมณ์ความรู้สึก เป็นวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือไม่ครับ และควรปฏิบัติอย่างไรเพื่อความก้าวหน้าต่อไปครับ กราบขอบพระคุณหลวงพ่อบ้าง

ตอบ : นี่คือนิยาม เห็นไหม คำถามสภาวะนึ่งรู้ อยู่ สภาวะนึ่งรู้ อยู่ สมัยนี้ สมัยในปัจจุบันนี้ เรานี้ปัญญาชน คนที่เข้าวัดนี้แปลกนะ สมัยก่อนเราเข้าวัดไปจะมีคนแก่คนเฒ่าเฒ่าเฒ่า สมัยนี้คนเข้าวัดมา เขามาที่นี้เขาทิ้งนะว่า “ไอ้โฮ! หลวงพ่อ เดี่ยวนี้มีแต่วัยรุ่นเข้าวัด” เขาภูมิใจนะ เดี่ยวนี้เขาภูมิใจกันมากกว่าคนเข้าวัดอายุมันลดลง คือว่าเด็กๆ เขาเข้าวัดกันแล้ว

แต่ก่อนคนเข้าวัดต้องอายุมากแล้วถึงจะเข้าวัด เด็กๆ ไม่กล้าเข้าวัดนะ เข้าวัดไปแล้วเขาบอกว่า เออ! พวกนี้น่าจะมีปัญหาถึงได้มาวัด แต่เดี๋ยวนี้เพราะมีการศึกษา มีการศึกษา มีความเข้าใจขึ้น เห็นไหม เวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วย เราไปโรงพยาบาล เจ็บไข้ได้ป่วยทางจิตก็ไปหาจิตแพทย์

แต่ความจริงในหลวงพูดเลยนะ จิตแพทย์คือพระ ในเมืองไทยมีพระเยอะแยะเลย เพราะพระเวลาศึกษาผ่านธรรมะ ธรรมะมันแก้ไข แก้ไขความบกพร่องของใจ นี่แหละจิตแพทย์ที่ดีที่สุดเลยละ เพียงแต่ว่าพระที่บวชมาแล้วได้ประพฤติปฏิบัติ ได้รู้ความจริงบ้างหรือเปล่า ถ้ารู้ความจริงขึ้นมา มันเหมือนหมอม หมอสามารถดูแลคนไข้ได้ หมอสามารถวินิจฉัยโรคได้ หมอสามารถแก้ไขได้

นี่ก็เหมือนกัน เราปฏิบัติแล้ว คนไม่เคยเป็นสมาธิทำให้เป็นสมาธิได้ พอเป็นสมาธิแล้วมีความสุขได้อย่างไร คนที่ทำสมาธิล้มลุกคลุกคลานมาอย่างไร คนที่ทำสมาธิ พันธุกรรมของจิตของเขา ถ้าเขาปฏิบัติได้ง่ายรู้ง่าย คนคนนั้นเขามีอำนาจวาสนา บางคนปฏิบัติแล้วล้มลุกคลุกคลาน ปฏิบัติแล้วกระเสือกกระสน อันนี้คือถ้าบอกว่า โทษนะ เพราะเวรกรรมของเขา ทุกคนก็จะน้อยใจอีก ไอ้โฮ! เวรกรรมเราน่าดูเลย เราลำบากน่าดูเลย...มันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ นะ มันเป็นเรื่องกรรมของเขา ถ้าเวรกรรมของเขา

แต่ถ้าพระที่ปฏิบัติแล้ว คำว่า “ปฏิบัติแล้วนะ” เป็นสมาธิไม่เป็นสมาธิมันรู้ได้ไง เพราะเป็นสมาธิ กว่าจะเป็นสมาธิมันจะปรับสภาพ มันมาอย่างไร ตอนที่ปรับสภาพ นั้นนะอาการของใจ ใจมันจะพัฒนาการของมัน ถ้าพัฒนาการของมัน จนมันไปสงบนิ่งรู้อยู่ นั้นนะคือสัมมาสมาธิ แล้วถ้าคนปฏิบัติ ถ้าพระที่ปฏิบัติแล้ว คนที่ยังไม่ปฏิบัติหรือคนที่เขาทุกข์ยากขึ้นมา เขาก็ทุกข์ยากอยู่ตรงนี้ แล้วเราจะสอนเขาอย่างไร

จะสอนเขา เหมือนกับคนจมน้ำ คนใกล้จมน้ำ เราก็โยนห่วงยางให้เขา เขาก็พยายามเกาะห่วงยางนั้นเพื่อเอาตัวพ้นจากการจมน้ำนั้น นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเคยปฏิบัติแล้ว เราเคยว่ายน้ำเป็น เราว่ายน้ำได้ เราจะทำสมาธิได้ เราจะรู้เลยว่า ถ้าคนจมน้ำ ฉันทจะไม่โดดลงไปเกาะแน่นอน ถ้าคนจมน้ำ

คนไม่เคยเห็นคนจมน้ำ มันโดดลงไปเลย มันจะไปช่วยเขา แล้วสุดท้ายมันก็อดกัน จมน้ำตายอยู่นั้นนะ แต่ถ้าคนที่ว่ายน้ำเป็นนะ เห็นคนกระเสือกกระสนนะ เขาจะรีบหาสิ่งใดโยนเลย แล้วพยายามประคองเขา ดึงเขาเข้ามาสู่งโดยที่ทำไมให้เป็นอันตราย

เว้นไว้แต่คนตกใจ คนตกใจ คนไม่ได้คิด เห็นคนจมน้ำก็โดดลงไปเลย นี่กว่าฉันทว่ายน้ำแข็งมาก ฉันทจะพาเขาเข้าฝั่งได้ โอ้โฮ! ด้วยความกลัวของเขา เขากอดแน่นเลย แข็งขนาดไหน มันก็ว่ายน้ำเข้าฝั่งไม่ได้ พวกกันตายทั้งคู่

นี่พูดถึงไง เวลาเขามีการศึกษาแล้ว เขาพัฒนาแล้ว ถ้ามีการศึกษา มีการพัฒนาแล้ว เขาจะเข้าวัดเข้าวาเพื่อประโยชน์กับเขา ถ้าประโยชน์กับเขา ฉะนั้น เวลาประโยชน์กับเขา เราจะบอกว่า เวลาในสมัยปัจจุบันนี้ทางวิทยาศาสตร์มันเจริญมาก ทางโลกนี้เจริญมาก เจริญเอาคนตกงานหมดนะ เพราะเขาใช้หุ่นยนต์ไง ตอนนีเข่าใช้หุ่นยนต์ คนจะไม่มืองานทำ เจริญจนคนไม่มีงานทำเลยแหละ เพราะโลกมันเจริญมาก เลยมีความทุกข์มาก โลกเจริญมาก มีความทุกข์มาก

จนเดี๋ยวนี้ทางยุโรปเขาเข้าใจได้เลยว่า สิ่งที่จะหาความสุขได้ หาความสุขได้จากการภาวนา หาความสุขได้จากความสงบของใจ สิ่งที่เป็นความเจริญของโลกเป็นคุณภาพชีวิตเพื่อดำรงชีวิตเท่านั้น ความสุขจริงๆ หาไม่ได้ ความสุขจริงๆ หาได้ในหัวใจนี้เท่านั้น เดี่ยวนี้มีคนคิดได้ พอคิดได้ ทุกคนก็ย้อนกลับมา

นี่ฝรั่งมาบวชกันเยอะแยะเลย ฝรั่งมาบวชพระเยอะแยะ ฝรั่งเขาก็แสวงหา ใ้เราคบเฝ้า กอบัว เป็นเจ้าของศาสนา ภูตต้องสนใจศาสนาบ้าง อายเขาไง อายเขา ฝรั่งมันยังมาศึกษาเลย แล้วเจ้าของศาสนาได้แต่มองตาปริบๆ ให้คนอื่นเข้ามาหาแต่คุณงามความดี เดียวนี้เลยเข้าวัด ใหญ่เลย เพราะเห็นฝรั่งมาบวชไง ฝรั่งก็มาบวชพระเนาะ เราเป็นเจ้าของศาสนาเองเรายัง มองข้ามเลย เลยเข้าวัดเข้าวา

ที่นี้เข้าวัดเข้าวาขึ้นมา ที่นี้พอเข้าวัดเข้าวามาแล้วมีการศึกษา พอมีการศึกษาแล้วมีการ ปฏิบัติ ถ้ามีการปฏิบัตินะ คนที่มีอำนาจวาสนานะ คนที่มีอำนาจวาสนา ดุสิต หลวงตาท่านมี อำนาจวาสนาของท่านมาก ท่านมีการศึกษามาจนเป็นมหา เวลาท่านจะประพฤติปฏิบัติ ท่าน ไปหาผู้รู้จริง ไปหาหลวงปู่มัน หลวงปู่มันก็พาสั่งพาสอน พาดูแลขึ้นมาจนท่านพ้นจากทุกข์ไปได้

แต่ในปัจจุบันเราจะมาปฏิบัติกัน เรามีการศึกษาไง พอมีการศึกษา เราก็ใช้ปัญญา ปัญญาที่กิเลสมันพาใช้มันก็แยกแยะหาทางออกของมันไง พอหาทางออกมันก็บอก นี่ไงฉลาด ทำไง ฉลาดทำก็จะมีทางขึ้น จะมีทางนี้ จะลัดจะสั้น จะหาทางกันไป พระพุทธเจ้ารู้ อินเทอร์เน็ต เห็น ก็ว่ากันไปใหญ่เลย มันบ่าบอคอแตก มันไม่มีใครเก่งกว่าพระพุทธเจ้าหรอก

แล้วคนที่ปฏิบัติจริงได้ คุมหายานนะ เวลาเขาถามลูกศิษย์เขา ถามเรื่องธรรมะ เขาจะลุก ขึ้นยืน แล้วหม้มปาก แล้วนั่งลง อาจารย์เขาบอกนั่นล่ะของจริง ถูกต้อง ใ้ขึ้นมาแล้วพลาบๆ นั่นนะสมมุติทั้งนั้น

นี่ก็เหมือนกัน พอจะปฏิบัติ เพราะปัญญาเราเยอะไง พอปัญญาเยอะ ฉลาดไง พอฉลาด บี้บ มันจะหาทางไปไง พอจะหาทางไป ไปติดกับหมดนะ พอไปติดกับนะ พอไปติดกับแล้ว ฉะนั้น พอไปติดกับแล้ว เวลาหลวงปู่มันท่านถึงสอนพระ ท่านเห็นโทษของมัน เห็นโทษของกิเลส ใจ ท่านบอกจิตนี้มันเป็นได้หลากหลายนัก จิตนี้เป็นได้ทุกอย่าง

ดูสิ เวลาคนนะ คนที่เป็นอาการทางจิตมันจินตนาการไป ดูคนเสพยาเสพติดสิ พอเสพยา เสพติด มันหลอน มันว่าคนจะมาฆ่ามัน มันนั่งอยู่ที่นี่มันเห็นกองทัพทั้งกองทัพเลยจะฆ่ามัน มัน เห็นไปหมด นี่จิตมหัศจรรย์นัก จิตมันร้ายกาจนัก แล้วมันเสริมด้วยกิเลสเข้าไป พอเสริมด้วย กิเลสก็เสริมด้วยปัญญาที่ศึกษาเข้าไป พอเสริมด้วยปัญญาที่ศึกษาเข้าไปมันก็ปฏิบัติของมัน ใ้เลย! แนวทางปฏิบัติเยอะมากเลย

แต่มีกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งสายหลวงปู่มั่น ท่านชื่อสัตย์กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความจริง เวลาท่านเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนกรรมฐาน ๔๐ ห้อง พุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ อานาปานสติ วิธีการทำความสงบ ๔๐ วิธีการ

ถ้าวิธีการทำความสงบ ๔๐ วิธีการ ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามา มันก็มีสัมมาสมาธิ มีความสุข มีความตั้งมั่น พอมีความตั้งมั่น ครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงขึ้นมาท่านพยายามจะยกขึ้น ยกขึ้นสู่วิปัสสนา ให้เกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาการรู้แจ้งกิเลสตัดหาความทะยานอยากในใจของตัวเอง ไม่ใช่ปัญญาจะไปรู้ส่งออกวิชาชีพที่เราเป็นกันอยู่ในปัจจุบันนี้

ฉะนั้น เวลาการปฏิบัติ ที่ว่าฉลาดทำๆ นั้นละมันโง่กว่ากิเลส กิเลสมันฉลาดกว่า มันเลยทำฉลาดทำไง ฉะนั้น เวลาฉลาดทำ นี้เราพูดถึงแนวทางปฏิบัตินะ เราเชื่อได้อย่างไร

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกนะ เวลาจะประพฤติปฏิบัติ อย่าเชื่อใครทั้งสิ้น ให้กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อแม้แต่ว่า “เออ! ท่านพูดเหมือนกับเราเลยนะ อืม! เราทำสมาธิได้อย่างที่ท่านพูด” นี่มันไปเชื่อเขาไป

เขาไม่ให้เชื่อ เวลาปฏิบัติไม่ให้เชื่อ ให้ปฏิบัติตามความจริง อย่าเชื่อว่าอาจารย์เรา อย่าเชื่อว่าอะไรทั้งสิ้น ถ้าไม่ให้เชื่อ ไม่ให้เชื่อแล้วทำอย่างไร ไม่ให้เชื่อแล้วไม่ให้เข้าวัดหรือ

เวลาเข้าวัดนี้เขาเรียกศรัทธา ศัทธาจริตนะ พวกที่ศัทธาจริตจะเชื่อได้ง่าย ถ้าศัทธาจริตนะ พุทโธฯ ได้ง่าย แต่ถ้าเป็นพุทธจริตคือผู้มีปัญญา พอพุทโธมันกำปั้นทุบดิน กินไม่เข้า คายไม่ออกก็พุทโธ อะไรๆ ก็พุทโธ พุทโธอย่างเดียว น่าเบื่อ ปัญญามันเยอะ อย่างนี้เขาใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ใช้ปัญญาแยกแยะ ตรึกในธรรมแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปสอนพระโมคคัลลานะ

เวลาพระโมคคัลลานะเป็นพระโสดาบัน ฟังเทศน์จากพระสารีบุตร พระสารีบุตรฟังเทศน์มาจากพระอัสสชิ ได้เป็นพระโสดาบันแล้วนะ ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอนิภิกขุ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชให้ พอบวชเสร็จแล้วพระโมคคัลลานะรีบภาวนา นั่ง สัมผัสหงกโงกงวง นั่งโงกงวงเลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปด้วยฤทธิ์ใจ “ให้เอาน้ำลูบหน้า ให้ตริกในธรรม”

ตริกในธรรม ตริกในธรรมคือตริกในคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อย่าให้มันสงบลง อย่าให้มันหายไป อย่าให้มันเข้าข้างตัวเอง ให้ตริกในธรรมไว้ การตริกในธรรมไว้ มันบริหารจัดการ คือตัวมันมีการกระทำอยู่ มันจะไม่วูบหายไป

นี่ไง ที่นี้เวลาพุทธจริตก็ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ก็ตริกในธรรม ตริกในธรรมก็ตริกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตริกในชีวิตของเรา ตริกในความเห็นของเรา ตริกในความทุกข์ยากในใจของเรา นี่ตริกในธรรม ตริกในธรรมมันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเป็นสมาธิ ครูบาอาจารย์ของเรา กลุ่มชนหนึ่ง กลุ่มชนที่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นท่านอาจารย์ใหญ่ ท่านเป็นผู้นำมา ให้ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจเราสงบเข้ามามันก็จะเป็นอย่างแท้จริง

แล้วข้อเท็จจริง เรามีการศึกษาทางโลก แต่เวลาหลวงตาท่านไปศึกษา ท่านจบมหา แล้วท่านไปหาผู้ที่ชี้หน้าที่ถูกต้อง ไปหาหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นบอกว่า ให้เอาปัญญา เอาความรู้สึกนึกคิดทั้งหมดกับความเห็นที่เราศึกษามาใส่ลิ้นชักไว้ แล้วลั่นกุญแจมันไว้ อย่าให้มันออกมา เพราะออกมามันจะเตะมันจะถีบ คือมันจะสร้างภาพ มันสร้างภาพแล้วสร้างจินตนาการไป แล้วปฏิบัติไปล้มลุกคลุกคลาน ทุกข์น่าดูเลยนะ แต่ไอ้คนปฏิบัติก็เหม! เก่งมาก เหม! ขยันหมั่นเพียร แต่ไอ้คนที่เขาทำมาแล้วเขารู้ เขาช่วยปกป้องไว้ เห็นไหม นั่นให้วางไว้

ฉะนั้น เวลาทำจริงๆ แล้วมันถึงจะกำหนดพุทธโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ทำความสงบ ๔๐ วิธีการ แล้วมันจะสงบเข้ามาเป็นข้อเท็จจริง

นี่เขาถามมา เขาถามเรื่องการพิจารณาจิตของเขา แล้วหลวงปู่ไปไหน หลงทางไปไหน ไม่พูดเรื่องภาวนาเขาเลย

เราเห็นโลกมันเลอะเลือน โลกมันให้กิเลสครอบงำ แล้วมันก็จะถือเอาตัวตนเป็นใหญ่ ที่เราพูดนี้เพราะเราไม่ต้องการพูดเสียใคร ไม่ต้องการพูดไปถึงกลุ่มชนใด ไม่ต้องการพูดวิธีการ

ที่เขาปฏิบัติกันถูกหรือผิด เราไม่ต้องการพูดถึงบุคคล เราถึงพูดถึงกลุ่มของหลวงปู่มั่นที่ทำทางถูกต้องนี้เท่านั้น

แล้วคำถามเขาบอกว่า เวลาเขาปฏิบัติพุทโธๆ ก็ปฏิบัติไม่ได้ พุทโธไปแล้วมันก็ไม่สงบ แต่พอมากล้นลมหายใจ มากล้นลมหายใจ แล้วผมก็พุทโธบ้าง มันก็เข้าไปสู่สภาวะนิ่งรู้เลย

การกลั่นลมหายใจเหมือนรถ รถ ดุสิต เหมือนน้ำ เวลาน้ำมา เราจะรู้ว่ามึ่น้ำหรือไม่มีน้ำ เราต้องกั้นฝายกั้นน้ำไว้ มันจะมีน้ำใสใหม่ ถ้ากั้นฝายกั้นน้ำไว้แล้ว น้ำก็ไหลมาไม่ได้ เราไปกลั่นลมหายใจ เราไปกั้นอารมณ์ความรู้สึกเรากลับไว้ไม่ให้มันไป มันไปได้ใหม่ มันก็ไปไม่ได้ แล้วมันไปไม่ได้แล้วมันเป็นสภาวะนิ่งรู้ที่มันก็แปลก

การกลั่นลมหายใจ มีครูบาอาจารย์หลายองค์ท่านสอน ท่านสอนว่าใครอยากจะมีจิตของตัวเองให้กลั่นลมหายใจ พอกกลั่นลมหายใจ มันคิดอะไรไม่ได้ มันอื้อ นั่นล่ะคือว่าตัวจิตแท้

การกลั่นลมหายใจ เราอยากพิสูจน์ว่าจิตเป็นอย่างไร คือเราอยากจะมีรู้สภาวะจิตของเรา เราไม่เคยเห็นสภาวะจิตของเราเลย เราภาวนาแล้วก็ล้มลุกคลุกคลาน เราทำอะไรแล้วก็ไม่เป็นผลสักอย่างหนึ่งเลย เราอยากจะมีจิตของเรา กลั่นลมหายใจซะ กลั่นลมหายใจแล้วตั้งสติไว้ พอกกลั่นลมหายใจปั๊บ มันจะอันตู่ไปหมดเลย มันจะแน่นไปหมดเลย นั่นแหละคือตัวจิต แล้วมันจะกลั่นลมหายใจไว้ได้นานไหม ไม่ได้ เดี่ยวมันขาดลมหายใจตาย เพียงแต่ว่าเรากลั่นลมหายใจได้นานหรือไม่นานเท่านั้นเอง

แต่พอเขากลั่นลมหายใจแล้วแบบว่ามันอยู่ในสภาวะนิ่งรู้

ถ้าพูดถึงเขาสภาวะนิ่งรู้ที่เขาปฏิบัติแล้ว ถ้าบอกว่ามีสภาวะนิ่งรู้แล้ว เขาก็มาใช้แยกแยะอารมณ์อะไร

อันนี้มันเป็นความเห็น มันเป็นความเห็นคือว่าสัญญาอารมณ์มันสร้างภาพ พอมันสร้างภาพแล้วมันเป็นอย่างไรล่ะ มันสร้างภาพเหมือนที่ผู้ถามถามมานี้ “พอผมกำหนดพุทโธด้วย แล้วผมกำหนดกลั่นลมหายใจด้วย แล้วจิตผมมันก็ปล่อยวาง มีสภาวะนิ่งรู้อยู่ แล้วผมก็ใช้พิจารณาจิตใจของผมมันพัฒนา”

ถ้ามันเป็นอย่างนี้ มันเริ่มเป็นความเริ่มต้น จิตที่มันเป็นเบสิกเป็นพื้นฐาน ใช้นี้มันก็เป็น ความเห็นของตัวอย่างหนึ่ง มันก็เหมือนเรา เรามองอารมณ์สิ่งใดก็แล้วแต่ เราก็คิดว่าเราทำได้ ทั้งนั้นนะ แต่พอเราเริ่มไปทำ ทำต่อไปมันจะพัฒนาขึ้นไปไม่ได้

เราจะบอกว่าพื้นฐานของจิตที่เป็นสมาธิมันไม่มั่นคง แล้วมันไม่มั่นคง มันไม่มีพื้นฐาน ไม่มีกำลัง ทำอะไรไปมันจะไปก้าวหน้าไม่ได้

แต่ตอนนี้ได้ ได้เพราะอะไร ได้เพราะว่าโดยปกติชีวิตของเรามันอยู่กับสังคม มันมีแต่ ความบีบคั้น มันเป็อหนาย พอเรามาปฏิบัติบิ๊บ มันปล่อยวางจากภาวะสังคม ภาวะความคิด ทางสังคม แต่เรามาคิดเรื่องของตัวเราเอง มันก็อยู่ได้ พออยู่ได้มันก็ อืม! มหัศจรรย์ มันก็ดี มัน เป็นเริ่มต้น เป็นพื้นฐานใจ แต่ต่อไปข้างหน้ามันจะไปไม่ได้ไหมละ มันไปไม่ได้ มันไปไม่ได้เพราะ อะไร

มันไปไม่ได้เพราะธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ถ้าเป็น ธรรมชาติมันจะไม่ขัดมันจะไม่แย้งกัน มันจะเป็นศีล สมาธิ ปัญญา มันจะเกิดสุตมย ปัญญา คือปัญญาการศึกษา ศึกษาแล้วประพฤติปฏิบัติมันจะเกิดจินตมยปัญญา พอมี สัมมาสมาธิที่เข้มแข็งขึ้นมันจะเกิดภาวนามยปัญญา

ปัญญามันมีหลายระดับไง สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา ปัญญามัน จะพัฒนาของมันขึ้นไป เห็นไหม ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่มีการขัดการ แแย้งกัน มันจะพัฒนาการเป็นขั้นๆ ขึ้นไปโดยถูกต้องดั่งงามทั้งหมด

แต่ที่นี้ในมุมมองในผู้ถามบอกว่า “ผมกั้ล้นลมหายใจไว้ กั้ล้นไว้บ่อยๆ ทำหลายๆ วัน แต่ กั้ล้นแล้วผมก็ยังพุทโธด้วย มีผู้รู้ด้วย”

เพราะคำว่า “ผู้รู้กับพุทโธ” เราเน้นย้ำตลอด ห้ามทิ้งผู้รู้ ห้ามทิ้งพุทโธ คือห้ามทิ้ง สติ ห้ามทิ้งผู้รู้ของเรา มันจะเจอสิ่งใดก็แล้วแต่ เราอยู่กับตัวตนของเรา มันจะไม่ เสียหายไ้

คนที่เสียหายนะคือทิ้งผู้รู้ ทิ้งผู้รู้คือเวลาไปเจออารมณ์ก็ไปเกาะอารมณ์ซะ ไปเจอสิ่งใดที่ เกิดขึ้น นิमितมันก็ทิ้งตัวเองไปอยู่ที่นั่นซะ พอมันทิ้ง มันจะห่างตัวตนไปเรื่อยๆ แล้วจะขาดสติ แล้วจะมีความเสียหายในการปฏิบัติ

แต่ถ้าเราไม่ทิ้งผู้รู้ เราไม่ทิ้งพุทโธ มันจะมีสิ่งใด เราก็อยู่กับผู้รู้ของเรา อยู่กับพุทโธของเรา มันจะเจอสิ่งใด ตัวตนเราก็มั่นคงอยู่ จะเห็นอะไร ตัวเราก็มั่นอยู่ จะประสบอะไร เราก็มั่นอยู่ เห็นไหม มันไม่เสียหาย

ฉะนั้นว่า ห้ามทิ้งผู้รู้ ห้ามทิ้งพุทโธ เราพยายามจำขี้ปากหลวงตามา หลวงตาบอกว่า หลวงปู่มันสั่งไว้ ห้ามทิ้งผู้รู้ ห้ามทิ้งพุทโธ เราก็จำขี้ปากมานี้แหละ แล้วก็ย้ำๆ เพื่อให้คนที่ปฏิบัติไม่เสียหาย ไม่เสียหาย ถ้าเราไม่ได้อะไรข้างหน้า เราก็มั่นไม่เสียหาย แต่ถ้าเราได้ข้างหน้า ผู้รู้จะชัดขึ้น มันจะเด่นชัดขึ้น

เราจะบอกว่า การกลั่นลมหายใจนั้นมันทำได้ชั่วคราว แต่ถ้าจะเอาจริง มันต้องพุทโธ จิตมันจะละเอียดเข้ามา มันจะวางเข้ามา

อย่างที่ว่า เวลาพุทโธแล้วเขาบอกว่าเขามีอุปสรรคว่า ถ้ากำหนดพุทโธแล้วมันปวดหัวๆ แต่ถ้ามากลั่นลมหายใจ แล้วก็ผู้รู้ด้วย มันนิ่ง หยุดนิ่งอยู่

อันนี้อยู่ที่การแก้ไข เพราะว่าอุปสรรคการปฏิบัติมันร้อยแปดพันเก้า มันได้ทุกอย่าง แต่ต้องมีสติ แล้วเราพัฒนาของเราให้มันถูกต้องของเราขึ้นมา

แล้วพอจิตเขาดีแล้ว เขาบอกว่าเขาได้แยกแยะ แม้แต่เวลาผลกระทบในที่ทำงาน มีคนที่เขามาจบบ้างด้วยความหยาบคาย กระผมยังมีสภาวะนี้รู้อยู่ได้

อันนี้ก็ป็นอานิสงส์ อานิสงส์ในการปฏิบัติไง เห็นไหม ใครทานอาหารแล้วก็อึมหน้าสำราญ ใครมีความร่ำร้อนก็อาบน้ำแล้วก็จะมีความร่มเย็นเป็นสุข จิตใจที่ร่ำร้อนได้ประพฤติปฏิบัติแล้วมันก็มีอานิสงส์ มีกำลัง พอเจอผลกระทบขึ้นมามันก็แบบว่าก็วางได้ เขาจะจบบ้างอย่างไร อึม! มีสติพร้อม วางได้

แต่ถ้าไม่ได้ปฏิบัติมา ไม่มีอานิสงส์ ใครอย่าว่าเลย มองหน้ามันยังไม่ยอม มองหน้ายังต้องมีเรื่อง แต่ขนาดเขามาว่า เออ! มันมีอานิสงส์ อานิสงส์ของการปฏิบัติ

ไอ้เรื่องอานิสงส์ เรื่องจิตที่เป็น เราไม่ได้ปฏิเสธนะ คนปฏิบัติแล้วมันก็ต้องมีผลกระทบ มีอานิสงส์ มีความร่มเย็นเป็นสุข อย่างที่ถามมานี้เราเห็นด้วย ผู้ที่ปฏิบัติใหม่แค่นี้ก็ถือว่าเป็น

ผลงานของตัวเองดีแล้วแหละ แต่ที่เราพูดมาพรรณนามาตั้งแต่ต้น เราพรรณนามาในวงการปฏิบัติ

ในวงการปฏิบัติ เราปฏิบัติเพื่อสิ้นสุดแห่งทุกข์ ไม่ใช่ปฏิบัติเพื่อบูชาใคร ไม่ใช่ปฏิบัติเพื่อยอมจำนนกับคำสอนของใคร ไม่ใช่ให้ใครตั้งสำนักขึ้นมาประพาศปฏิบัติ แล้วตั้งกติกากำหนดการปฏิบัติ แล้วเราต้องไปยอมจำนนกับสำนักปฏิบัติใดก็แล้วแต่ เราไม่ใช่ปฏิบัติเพื่อยอมจำนนกับใคร เราปฏิบัติเพื่อพ้นจากทุกข์

ถ้าปฏิบัติเพื่อพ้นจากทุกข์ เรากำหนดกรรมฐาน ๔๐ ห้อง ในการกำหนดพุทโธให้จิตมันมีสัมมาสมาธิ แล้วยกขึ้นวิปัสสนาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันจะพ้นจากทุกข์ แล้วถ้ามีครูบาอาจารย์เป็นคนชี้หน้าอยู่ด้วย มันพ้นจากทุกข์ได้ นี่พูดถึงปฏิบัติตามแนวขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิบัติตามแนวทางของพระพุทธศาสนา

แต่ถ้ามันมีวิธีการสั่งสอนที่เขาสอน สำนักใด วิธีการเขาสอนสิ่งใดนั้น ใ้มันเห็นความเห็นของเขา ความเห็นของเขา กาลามสูตร ไม่เชื่อ กาลามสูตร ไม่เชื่อ พระพุทธเจ้าสอนไม่ให้เชื่อ ไม่เชื่อๆ แล้วเราปฏิบัติตามความเป็นจริงของเรา ถ้าปฏิบัติตามความเป็นจริงของเรานี้จะเข้าคำถาม

“๑. สภาวะนี้รู้ที่ผมนำใจว่าเป็นตัวผม คือจิตใช่ไหมครับ”

จิตคือตัวผู้รู้ ที่นี้จิตมันโดนครอบไปด้วยขันธ์ ๕ สัญญาอารมณ์ใจ ความรู้สึกนึกคิดมันเป็นสัญชาตญาณ สัญชาตญาณคนเกิดมามีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ธาตุ ๔ คือร่างกาย นี่ธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ คือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สิ่งนี้มันมีอยู่ ธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ แม้แต่เวลาปฏิบัติสิ้นสุดแห่งทุกข์เป็นพระอรหันต์ พระอรหันต์ก็มีสุขุปาทิเสสนิพพาน ธาตุ ๔ เป็นเศษทิ้ง เพราะธรรมธาตุ คือหัวใจที่บรรลุดุธรรมแล้วมันทิ้งหมดเลย มันไม่มีสังโยชนหรือยรัต มันเป็นอิสระต่อกัน มันไม่มีสิ่งใดเกี่ยวพันกัน เป็นอิสระต่อกัน แต่อยู่ด้วยกัน

ฉะนั้น เวลาขันธ์ ๕ ขันธ์ ๕ ก็ไม่ใช่เรา เราก็ไม่ใช่ขันธ์ ๕ ขันธ์ ๕ ก็ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ก็ไม่ใช่ขันธ์ ๕ ขันธ์ ๕ ก็ไม่ใช่จิต จิตก็ไม่ใช่ขันธ์ ๕ ไม่ใช่สิ่งใดทั้งสิ้น ต่างอันต่างจริง ต่างอันต่างอยู่ เป็นอิสระภาพกันทั้งหมด ไม่มีอะไรเป็นความผูกพันกันเลย

พระอรหันต์ก็ยังมีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ แต่เป็นภาวะ **ภาร่า หเว ปญฺจกฺขนฺธา** ขันธ์ที่เป็นภาวะที่ต้องดูแลกันจนกว่าจะสิ้นอายุขัย

แต่ถ้าเป็นปุถุชนเขาเรียกขันธ์มาร มันทันไรเป็นภาวะ มันทัดชี มันทันธมาร มารมันชีหัวอยู่นะ เวทนาก็ไม่ชอบ ทุกข์ก็ไม่ชอบ อะไรไม่ดีไม่งามไปเสียหมดเลย ไม่มีอะไรถูกใจแม้แต่อย่างเดียว อย่างเดียวก็ไม่ถูกใจ มันเป็นมารๆๆ มารทั้งนั้นเลย แต่มันก็มีด้วยกัน เห็นไหม ปุถุชนก็มีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ แต่มันเป็นขันธ์มาร มันเป็นของมาร มารมันข่มชี มารมันชีหัวอยู่

แต่พระอรหันต์นะ **ภาร่า หเว ปญฺจกฺขนฺธา** ขันธ์ทั้งหลายเป็นภาวะดูแล ไม่เกี่ยวไม่ข้องกัน อยู่กันโดยอิสระภาพ ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างอาศัย อาศัยกันไปจนกว่าจะหมดอายุขัย พอหมดอายุขัยก็บ้ายบาย ต่างคนต่างไป

ไอ้ของเรามันไม่บ้ายบายหรอก อู้อู้อู! ตายไปแล้ว ใครจะทำประวัติให้หรือเปล่าก็ไม่รู้ ประวัติทำความดีมาขนาดนี้ หนังสืองานศพก็จะดีขนาดไหน สมบัติได้แบ่งกันหรือยัง อู้อู้อู! มันคิดไปนู่น นี่เวลามันเป็น

ฉะนั้นบอกว่า ไอ้สิ่งที่ว่าภาวะที่มันมีอยู่มีมันมีอยู่แล้วไง แต่มันเป็นกิเลสหรือเป็นธรรมละ ถ้าเป็นกิเลสก็เป็นของเรา ขันธ์มาร ปีบปี้สีไฟอยู่อย่างนั้นนะ จิตของเราไง เขาบอกว่า “สภาวะนี้รู้นี่คือจิตของผมหรือเปล่า” นี่มันก็ปีบปี้สีไฟอยู่อย่างนั้นนะ

แต่ถ้ามันเป็นความจริง มันทั้ง มันทั้งหมด ทั้งๆ แบบมีๆ นี่แหละ ทั้งๆ แบบที่เห็นๆ นี่แหละ ทั้งๆ แบบอยู่ด้วยกันนี่แหละ ทั้งหมดเลย อยู่ด้วยกันก็ทั้ง ไม่เกี่ยว ไม่เกี่ยวกับ แต่อยู่ด้วยกัน อยู่ด้วยกัน หายใจอยู่นี่ อยู่ด้วยกัน แต่ไม่เกี่ยวกันเลย นั่นนะ ของจริงเป็นแบบนี้

แต่กว่าจะทั้งได้ คนจะทั้งได้มันต้องมีสติปัญญาพอสมควรมันถึงจะทั้งสิ่งนี้ได้ นี่ไง วิปัสสนาญาณ ปัญญาการรู้แจ้ง รู้แจ้งในจิตของตัวเอง รู้แจ้งในสังโยชน์ รู้แจ้งในการชำระการคายออก แต่มันจะรู้แจ้งขึ้นมา เราถึงบอกว่า ถ้ากลั่นอยู่ มันเป็นอย่างนี้ไม่ได้ ถ้ากลั่นลมหายใจอยู่ มันเป็นอย่างนี้ไม่ได้ เพราะการกลั่นลมหายใจมันไม่อยู่ปกติ ดำรงชีวิตปกติไป แล้วมันจะก้าวหน้าไปได้อย่างไรละ

เราทำอะไรก็แล้วแต่ที่มันทำต่อเนืองไปไม่ได้ เราจะพัฒนาไปได้ไหม คนเราจะปฏิบัติมันต้องปฏิบัติโดยข้อเท็จจริง แล้วมันจะต่อเนืองไป ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่ขัดแย้งกัน มันจะพัฒนาของมันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ฉะนั้น เรากำหนดพุทโธๆ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ นี่ใช้ได้ อานาปานสติก็ได้ ระลึกถึงความตายก็ได้

แต่ถ้ากลั่นลมหายใจ กลั่นลมหายใจมันมีแต่เวลาจะเข้าอัปนาสมาธิ เวลาลมหายใจมันจะขาด แต่ขาด มี ขาดที่หายใจอยู่ แต่มันไม่รู้ สึกแต่ว่า เจ็บ ดีกว่านี้เยอะเลย แต่อันนั้นคนที่เขาปฏิบัติได้จริง เขาคุยกันเขาเข้าใจ

แต่ผู้ถาม “หลวงพ่อบ้านไผ่ ไหวไหม เดียวตกก่อนเมฆ หลวงพ่อพูดอะไร บ้านไผ่ฟังไม่ทันใจ”

ถ้าคนหันกันเขาพูดคำเดียวเขารู้กันหมด แต่ถ้าอุคมิภาวะมันต่างกัน คนหนึ่งพูดนะ อีกคนหนึ่งนะ อีก ๑๐ ปียังไม่เข้าใจเลย พอภาวนาไปถึงนะ อีก ๑๐ ปีข้างหน้า อ้อ! อย่างนี้เอง ๑๐ ปีกว่ามันจะทำได้

ฉะนั้น เขาบอกว่า “สภาวะนี้รู้ไหม ผมเข้าใจว่าเป็นตัวจิตของผมจริงใช่หรือไม่”

ถ้าพูดถึงว่าถ้าเป็นตัวจิตก็ใช่ ตัวจิตแล้วเป็นสมาธิหรือเปล่า ถ้าเป็นสมาธิแล้วก้าวเดินหรือเปล่า

อันนี้พูดภาษาเรานะ เพราะคำถามมันเหมือนกับเขียนมาให้ถามว่า “ผมเป็นคนถามใช่หรือไม่” ...ก็ต้องใช่ ก็เอ็งถามมา

นี่ก็เหมือนกัน “จิตผมเป็นอย่างนี้ใช่หรือไม่” ...ก็ใช่ ก็จิตเอ็ง ก็เขียนลอกมาให้ตอบอย่างนี้ เขียนลอกมาเลยนะ ห้ามตอบเป็นอย่างอื่นนะ ต้องตอบมาเลยอย่างนี้ใช่หรือไม่ใช่

“๒. วิธีการปฏิบัติ ผมใช้ตัวรู้นี้ออกพิจารณาอารมณ์ความรู้สึก เป็นวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือไม่ครับ และควรปฏิบัติอย่างไรเพื่อความก้าวหน้าต่อไป”

ถ้าอารมณ์มันพิจารณาได้อย่างนี้ มันพิจารณาได้เพราะมีสติ พิจารณาได้เพราะมันทำเดี่ยวพอกิเลสมันแก่ขึ้นมากขึ้น มันก็จะพิจารณาไม่ได้ แม้แต่คนมีสมาธินะ เวลาสมาธิมันอ่อน

มันยังพิจารณาไปไม่ได้เลย ต้องกลับมาตั้งสมาธิให้เข้มแข็งแล้วค่อยไปทำ พอปฏิบัติไปแล้วมันจะรู้

เหมือนมี ๒ เท้า คนเราถ้าจะเดินได้ต้องมี ๒ เท้า ถ้าใครมีเท้าเดียว ต้องมีไม้เท้าหรืออะไร ถึงจะเดินไปได้ ไม่อย่างนั้นต้องกระโดดไป คนต้องมี ๒ เท้า ถึงจะก้าวซ้าย ขวา ข้าย ขวา ข้าย ขวาไป นี่ก็เหมือนกัน สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน มันต้องไปคู่กัน

เพราะกำลังก็คือเท้าหนึ่ง ปัญญาก็คือเท้าหนึ่ง ปัญญามี แต่ไม่มีกำลัง กำลังมันไม่พอ ปัญญามันจะไปพิจารณาอะไร มันพิจารณาไปไม่ได้หรอก ปัญญามันจะพิจารณาไปได้มันต้องมีกำลังช่วยหนุน

ไอ้กำลังอย่างเดียวก็ไปไม่ได้ ไอ้เรานี่พันธุกรรมก้อนเนื้อ ใหญ่มาก แข็งแรงมาก แต่ใจเป็นควาย ทำอะไรก็ไม่เป็น พันธุกรรมก้อนเนื้อนี่นะ ก้อนเนื้อเป็นมัดๆ เลย แต่ไม่มีปัญญา ทำอะไรได้เอาไว้เชือด เชือดเอาเนื้อนี้กินอร่อย พันธุกรรมก้อนเนื้อใจ สมองไม่มี มีแต่กำลัง

กำลังอย่างเดียว ใช้ไปแล้วมันก็ไม่สมดุล ถ้าปัญญาอย่างเดียวก็ไม่ได้ กำลังอย่างเดียวก็ไม่ได้ แต่ต้องอาศัยกัน ๒ เท้า สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน มีกำลังด้วยแข็งแรงพอสมควร แล้วก็สมองด้วย ไม่ใช่มีแต่กำลัง แล้วไม่มีสมอง แล้วจะทำอะไร

มีแต่สมอง อู๊ย! สมองโปรดมากเลย แต่นอนเหมะอยู่นี้ ก้อนเนื้ออ่อนแรงแล ลูกก็ไม่ได้ นั่งก็ไม่ได้ มีแต่มันสมอง เดี่ยวนี้มีคอมพิวเตอร์ทำงานที่บ้านได้ ไอ้ทำงานที่บ้านมันก็อย่างว่า มันก็ทำไม่ได้หรอก นี่พูดถึงว่าเวลาปฏิบัติเป็นแบบนี้

ฉะนั้น วิธีปฏิบัติของเขาถูกหรือไม่

ถ้าพิจารณาอารมณ์อย่างนั้น พิจารณาได้หมดนะ พิจารณาอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด พิจารณาอย่างหยาบๆ ก็พิจารณาได้ ถ้าพิจารณาอย่างกลางมันสะท้อนกิเลสไปอย่างกลางคือมันเห็น มันเห็นสติปัญญา ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม นั้นเป็นเครื่องการแสดงออกของกิเลส

กิเลสเป็นนามธรรม มันอาศัยผ่านกาย ผ่านเวทนา ผ่านจิต ผ่านธรรมนี้แหละออกไปหาผลประโยชน์ของมัน ถ้าจิตสงบแล้วจับมันได้นะ พอจับมันได้ จิตเห็นอาการของจิต จิตมันเห็น

อาการของมัน จิตเห็นปฏิภานของมัน จิตเห็นการกระทำของมัน จิตเห็นร่องรอยที่จิตมันออกไป
หาผลประโยชน์ของมัน แล้วพิจารณาตรงนั้นปั๊บ มันจะวิปัสสนา มันจะปล่อยเข้ามา พอปล่อย
เข้ามา มันจะละเอียดขึ้น

ทำไมต้องมีปัญญา มหาปัญญา ทำไมต้องมีสติ มหาสติ ทำไมมันมีกิเลสอย่างหยาบ
กิเลสอย่างกลาง กิเลสอย่างละเอียด ละเอียดสุด

กิเลสมันมีหลายชั้นหลายซ้อน ทีนี้หลายชั้นหลายซ้อน โดยวิธีการการตอบปัญหา เรา
ตอบปัญหาไว้เพื่อเวลาพัฒนาขึ้นไปแล้วมันจะไม่ขัดแย้งกันไง

ถ้าบอกว่า ใครทำแล้วถูกใหม่ ถูก พอถูก เขากลับไปเลยนะ เขาบอกว่าเขาเป็นพระ
อรหันต์แล้ว เพราะหลวงพ่อบอกว่าถูก

ไฮ้ไฮ้! คำว่า “ถูกของเรา” มันให้ค่าจนคนเป็นพระอรหันต์ได้ เออ! แปลกเว้ย ญพุดทุกวัน
เลย ถูกๆ ญพุดได้ทุกวันเลย สงสัยพระอรหันต์เต็มประเทศไทยเลย ถูกๆ

คำว่า “ถูก” คือว่าเขามาถูกทาง เขาทำมาถูกแล้วก็ถูก แต่คนทำมาถูกทาง อย่างเรา เรา
นิสัยดีใหม่ ดี ถ้าดีแล้วไม่ทำมาหากิน เราจะเอาอะไรกินล่ะ

อ้าว! ถูกใหม่ ถูก ถูกแล้วเอ็งจะทำมาหากินใหม่ เอ็งจะพัฒนาขึ้นไปอีกใหม่ เอ็งจะภาวนา
ไปอีกใหม่ ถ้าไปก็พัฒนาขึ้นไปสิ คำว่า “ถูก”

ไปถึงบอกผิดหมดเลย อะไรก็ผิดเลย แล้วจะทำอย่างไร แล้วจะเริ่มต้นกันอย่างไร

มันถูกใหม่ ถูก ถูกแล้วพิจารณาต่อไป

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าบอกว่าถูกใหม่ ถูก พิจารณาถูกเพราะอะไร ถูกเพราะว่าถ้าเราไม่ได้
พิจารณาอย่างนี้ เราก็ไม่มีช่องทาง เราก็ไม่มีประเด็นให้ถามมานี้ ที่มีประเด็นให้ถามมาก็เพราะ
ภาวนาอย่างนี้มาใช้ใหม่ เพราะว่าเราใช้อารมณ์ใช้ใหม่ เราจับอารมณ์ใช้ใหม่ เราพิจารณาแล้ว มี
ใครเขามาจบบ้างหยาบคาย เรายังทนได้ เรายังมีปีติเลย เรายังมีความสุขเลย ถูกใหม่ ถูก นี่
อานิสงส์ของการปฏิบัติธรรม ธรรมโอสถเกิดจากใจของเรา เรามีอานิสงส์ในใจเรา ทำให้จิตใจ
เราไม่เร่าร้อน แล้วเราจะเอามรรคเอาผลล่ะ

เอามรรคเอาผล เราก็ปฏิบัติต่อเนื่องไป ปฏิบัติต่อเนื่องไป เดี่ยวจิตเห็นอาการของจิตนะ จิตเห็นความบกพร่องของตัวเอง จิตเห็นสิ่งที่มันเข้ามาครอบงำตัวเอง แล้ววิปัสสนาให้เห็นโทษของมัน สักกายทิฏฐิ ทิฏฐิตัวตนที่ทิฏฐิมานะของเรายึดมั่นถือมั่นอะไร พันธุกรรมของมันชอบอะไรรักอะไร มันก็ยึดตรงนั้นแหละ แล้วไม่มีไปชำระล้างมันได้ ยกเว้นแต่วิปัสสนาญาณ

วิปัสสนาญาณเข้าไปรู้ไปเห็นขึ้นมา มันจะไปประหัดประหาร แล้วมันจะสำรอกมันจะคาย ถ้าคายของใครก็คายตรงนั้นนะ พอคายไปแล้วไม่ต้องถามพระพุทธเจ้าแล้ว มันออกมาจากอริยสัจ ออกมาจากสัจจะความจริง ออกมาจากมรรค

ศาสนาใดไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล ศาสนาใดไม่มีปัญญา ศาสนานั้นหม่ากิเลสไม่ได้ แต่ปัญญาต้องมีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน เห็นใหม่ เวลามันออกมา มาตรฐานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาตรฐานเดียวกัน มันก็เป็นสัจจะความจริงอันเดียวกัน เอวัง